

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se

Europeiska kommissionens förslag till direktiv om förbättrade arbetsvillkor på digitala plattformar (COM(2021) 762)¹

A2021/02328/ARM

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden.

Syftet med det föreslagna direktivet är att personer som arbetar via digitala arbetsplattformar ska få en rättslig yrkesställning som motsvarar deras faktiska arbetsformer. Om en plattform uppfyller minst två av fem angivna kriterier ska plattformen anses vara en arbetsgivare, vilket innebär att de personer som arbetar via plattformen ska omfattas av de rättigheter som följer av en anställning, till exempel rätt till kollektiva förhandlingar och reglering av arbetstid. De angivna kriterierna tar bland annat sikte på att plattformen i vissa fall i praktiken kan fastställa vilka ersättningsnivåer som ska tillämpas och begränsa möjligheterna för de som utför arbetet att bygga en egen kundbas.

Plattformarna kommer att ha rätt att bestrida eller motbevisa den legala presumtionen, men måste då styrka att inget anställningsförhållande föreligger. I direktivförslaget föreslås också att de digitala arbetsplattformarnas användning av algoritmer ska göras mer transparent och att algoritmerna ska stå under mänsklig tillsyn så att arbetsvillkoren uppfylls. Enligt kommissionen kommer förslaget att öka rättssäkerheten, minska rättegångskostnaderna och underlätta affärsplaneringen för plattformarna.²

Konkurrenslagstiftningen, och därmed Konkurrensverkets roll som tillsynsmyndighet på konkurrensområdet, är avgränsad till konkurrensen mellan *företag*. Enligt 1 kap. 5 § konkurrenslagen (2008:579) avses med företag en fysisk

¹ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on improving working conditions in platform work, COM(2021) 762 final.

² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_21_6605

eller juridisk person som driver verksamhet av ekonomisk eller kommersiell natur. Det konkurrensrättsliga företagsbegreppet, som således avgör om konkurrenslagen är tillämplig på en viss person, bygger på EU-rättslig praxis. I 1 kap. 2 § konkurrenslagen anges vidare att lagen inte är tillämplig på överenskommelser mellan arbetsgivare och arbetstagare om lön eller andra anställningsvillkor. Relationer mellan arbetsgivare och arbetstagare och samarbeten mellan arbetstagare (som inte bedriver egen säljverksamhet och därigenom är företag i konkurrensrättslig mening) omfattas således varken av konkurrensreglerna eller av verkets tillsyn. Däremot är konkurrensreglerna tillämpliga på fysiska eller juridiska personer som driver verksamhet av ekonomisk eller kommersiell natur.

Exempel på förbjudet samarbete enligt konkurrensreglerna oavsett samarbetsform är direkta eller indirekta kontakter, i form av avtal eller samordnade förfaranden, mellan företag som har till syfte eller effekt att begränsa konkurrensen på marknaden på ett märkbart sätt. Det kan exempelvis röra sig om överenskommelser om pris mellan konkurrerande företag eller utbyte av kommersiellt känslig information som kan påverka företagets erbjudande på marknaden.

I den mån förslaget innebär att personer som arbetar via digitala plattformar kommer att betraktas som anställda i stället för som företag även i konkurrensrättslig mening kommer dessa alltså inte längre att omfattas varken av konkurrensreglerna eller av Konkurrensverkets tillsyn. I så fall kan inte bara rent arbetsrättsliga frågor, utan även exempelvis villkor om pris och möjligheten att erbjuda sina tjänster utanför plattformen, komma att undandras från konkurrenslagens tillämpning. Eftersom förslaget avses gälla digitala plattformar i alla branscher och oavsett storlek på verksamheten hos de inblandade personerna eller plattformarna anser Konkurrensverket att det är svårt att utifrån nuvarande utformning och information överblicka konsekvenserna av förslaget utifrån de aspekter Konkurrensverket har att beakta. Konkurrensverket kan i vart fall inte utesluta att förslaget kan skapa nya möjligheter till samarbete mellan verksamhetsutövare som inte enbart rör sådana rättigheter för enskilda som typiskt sett följer av en anställning och som är negativa för konkurrensen.

Konkurrensverket anser att det är angeläget att i det fortsatta förhandlingsarbetet få ökad klarhet i förslagets konsekvenser. Även samspelet med de riktlinjer som kommissionen håller på att utarbeta rörande konkurrensregelverkets tillämpning på kollektivavtal för egenföretagare behöver vägas in. Konkurrensverket kan därför inte tillstyrka direktivförslaget i dess nuvarande utformning.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit biträdande enhetschef Stefan Jönsson.

Yttrandet undertecknas inte egenhändigt och saknar därför namnunderskrifter.

Rikard Jermsten

Stefan Jönsson